Nro 67.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 21. SIERPNIA ROKU 1798. we WTOREK.

z Berlina dnia 14. Sierpnia.

Xiąże *Henryk* przybył tu z *Töplitz*, a Lord *Elgin* poseł *Angielſki* wyiechał ztąd do *Hamburga*.

z Londynu dnia 3. Sierpnia.

Gazety miniſteryalne donoszą, iż podług rapportow z *St. Domingo* pod d. 6. Lipca, wyprawa nasza która z przylądku *Nicolas Molé* wypłyneła, w celu attakowania części wyspy w ręku ieszcze *Hiſzpanow* pozoſtałey, zupełnie nie doszła, i że woyſko do 3500. ludzi mocne do *Trois* powrociło. Wyprawa ta była dowodzoną przez pułkownika *Deſſource* i podpułkownika *Stuart*. Pierwszy po bardzo trudnym trzydniowym marszu zaiął w poſſeſſyą *Trond Anglois*, lecz reszta woyſka pod kommendą podpułkownika *Stuart* daremnie uſiłowała w przyzwoitym czaſie o 15. mil od *Tiberoon* wylądować. Dla gęſtych ſkał w morzu ukrytych i przeciwnych wiatrow, wszelkie ſtatki wſtrzymane w żegludze zoſtały, a ponieważ pułkownik *Deſſource* nie odebrał w przyzwoitym czaſie poſiłkow, i czynności woienne nie mogły być za wspolnym znoszeniem ſię prowadzone, przeto wyprawa chybić muſiała. Zaięcie *Tiberoon* byłoby wielkiey wagi z powodu bliſkości swoiey do iednego portu wyspy *Jamaiki*.— Prywatne liſty donoszą, iż generał *Francuzki Touſſaint* codziennie wysyła patrole, dla rekognoſkowania przylądka *Nicolas Mole*, i zagraża attakiem, w zamiarze wypędzenia z *St. Domingo* wszyſtkich woyſk naszych.— Inne wiadomości głoszą, iż z ſtatkow wyſłanych przeciw *Tiberoon* ieden tylko z przyczyny gęſtych ſkał, mogl przybić do lądu, i ten ſię nawet rozbił. Officerowie i 18. ludzi uratowało życie. Przyczyna dla czego Generał *Baraguey d'Hilliers* w *Portsmouth* na ląd nie wyſiadł, pochodzi z pewnych okoliczności, które ściągaią baczność rządu naszego. Wspomniony generał i dwóch innych officerow *Francuzkich* otrzymali iuż paszporta do powrocenia pod ſłowem honoru do *Francyi*, i nie ſłużenia przeciw *Anglij*, aż po zayść maiącey zamianie zapewne za Generała *Coote*.— Mowią iż *Baraguey d'Hilliers* tak był gniewem unieſiony przeciw nikczemney obronie fregaty, iż włosy sobie darł z głowy, na końcu zaś pałasz swoy w morze wrzucił.— Tuteyszy poseł *Turecki* oświadczył, iż dwor iego naymnieyszey nie ma obawy względem flotty Generała *Buonaparte* i mieysca iey przeznaczenia.

Oſtatnie liſty od flotty Lorda *St. Vincent* pod d. 11. Lipca donoſzą o pewnym przyiacielſkim porozumieniu ſię między flottą naszę i rządem *Hiszpańſkim*. Duch insurrekcyi, który ſię okazał na niektòrych okrętach, wzbudzony przez 70. ziednoczonych *Irlandczykow* na eſkadrze P. *Curtis* znayduiących ſię, zaledwie uśmierzonym zoſtał Na okręcie *Malborough* powieszono 16. maytkow, a na okręcie *Princes Royal* także kilku. Słychać, iż Lord *St. Vincent* i Admirałowie *Parker* i *John Orde* złożą kommendę, będąc nieukontentowani z mianowania *Nelsona* na kommendanta flotty morza śrzodziemnego. Proſili iuż nawet rządu, aby mogli do *Anglii* powrocić.— Na okręcie liniowym *Cezar* w *Plymouth* maytkowie *Irlandzcy* mieli zamiar wyrznąć swoich officerow. Spisek ten iednak odkrytym zoſtał, i 25. dowodzcow aresztowano.— Flotta *Francuzka* w *Breſt* iuż ieſt na samym wyiściu na morze, Admirał iednak *Gardner* pilnie obroty iey uważa.— Senat w nowym *Yorku* uchwalił: iż wszyſtkie traktaty między Rzpltą *Francuzką* i ſtanami ziednoczonemi dotąd trwaiące, za zerwane i zniszczone uważane bydź maią.— Gazeta ranna donoſi osobliwszy przypadek, iakoby pewny pan, gdy ſię kareta iego ziechała z karetą Królowy i obie zatrzymane zoſtały, wychylił głowę i rzekł do Królowy. „ Daruiesz W. K. Mość śmiałości moiey, którey używam, prosząc W. K. Mci, abyś raczyła Króla męża ſwego nakłonić do tego, iżby nigdy Karola *Foxa* do ſłużby ſwoiey nie przyimował.— Lord *Aukland*, P. *Dundas*, i inne osoby były przytomne na okazałey uczcie, którą dawał P. *Pitt* w *Holywood* rezydencyi swoiey wieyſkiey.

OKOLICZNOŚCI IRLANDZKIE.

Gdy insurrekcya w *Irlandyi* zdaie ſię iuż bydź dosyć uspokoioną, wiele przeto pism publicznych podaią plan do połączenia *Anglii* z tym kròleſtwem, i przecięcia w samych korzeniach wszelkich wyroſtkow dalszego zamięszania. Okazuią korzyści wypływaiące z połączenia takiego, iakie zachodzi z *Szkocyą*, i radzą narod do tego przygotować. Za rozpoczęciem parlamentu rzecz ta ma bydź do niego wprowadzoną.— Rozmaite pisma bardzo naganiaią osoby dawniey ſtyr rządu w *Irlandyi* trzymaiące. Przeciwnym sposobem P. *Odonell* wnioſł w parlamencie *Irlandzkim* adreſs podziękowania rządowi i teraźnieyszemu Vice-Królowi *Cornwallis*, za śrzodki rozsądne i łagodne teraz przedſiewzięte.— Wiele ieszcze daie ſię widzieć taiemnych burzycielow w *Irlandyi*, którzy w nocy obieżdżaią okolice i podbudzaią lud, aby ſię ieszcze wziął do oręża. Gen: *Nugent* w powiatach pułnocnych naznaczył nadgrodę 50. gwineow dla każdego któryby ich chwytał, karę zaś śmierci dla każdego któryby śmiał ich przechowywać. W hrabſtwie *Down* ieſt ich 23. w *Antrim* 21. a w *Derry* 4.— Stracenie P. *Oliver Bonde* ieſt odłożone, gdyż rząd sądzi go bydź potrzebnym do odkrycia wielu taiemnych rzeczy. Jeſt to człowiek wielkich talentow i charakteru powszechnie ſzacowanego. W *Coskel* 3. insurgentow głowy wyſtawiono przed bramami miaſta.— W *Londonderry* formował ſię znowu nowy regiment inſurgentow, do ktorego kilku szlachty z pobliſkich wſiow wezwanych było na officerow. Sąd woienny tych oſtatnich na śmierć ſkazał, która iednak kara zamienioną potym zoſtała na wygnanie do *Botanibay*. Dwoch także insurgentow w *Waterford* iuż na placu śmierci odebralo pardon z podobną karą.— Gen: *Attorney* pod d. 27. Lipca wnioſł w parlamencie *Irlandzkim*, aby wygnaniem na całe życie karać wszyſtkich insurgentow.— Z powodu wnieſioney amneſtyi P. *Barrington* wyraził: Wyſtawiamy sobie, iż insurrekcya zupełnie ieſt uśmierzoną i zakończoną, ale bardzo ſię w tym mylemy. W *Carlow* ieſt ona ieszcze mocnieyszą iak dawniey, lud tam pod bronią zoſtaie i tylko 80. osob dobrowolnie ią złożyło. Wygładźmy wprzod zupełnie rewolucyą, a dopiero mowmy o amneſtyi.— Dobra Lorda *Fitzgerald* i dwoch innych ſławnych dowodźcow insurrekcyi *Harwey* i *Grogan* iuż są ſkonfiſkowane, fundusz ich przeznaczony ieſt dla tych osob, które naywięcey w insurrekcyi ſzkody ponioſły.— Lord *Cornwallis* ściąga przez swoie poſtępowanie wiele ſzacunku. Miewa on częſte konferencye z partyą oppozycyiną parlamentu, która wielką ma wziętość u ludu, z czego partya dawnego rządu ieſt mocno niekontenta i gdy mu czyniono przekładania przeciw iego łagodnym śrzodkom, odpowiedział z gniewem: iż od nikogo przepisow nie potrzebuie iak tylko od Króla. P. *Bond* i obay bracia *Oconnor* otrzymali pozwolenie wyiechania z kraiu.— Mowią, iż P. *Bond* miał wyznać, iż ſię znayduie ieszcze wiele magazynow broni ukrytey; w *Dublinie* ma bydź 40,000. karabinow, a w pułnocney *Irlandyi* 50,000 karabinow i 50. armat.— W hrabſtwach *Tipperary* i *Kilkenny* ieszcze ſię daią widzieć niektore kupy insurgentow.

z Paryża dnia 3. Sierpnia.

Dyrektoryat Wykonawczy uwiadomiony o poſtępku kapitana fregaty Ob. *Bourdet*, w czaſie spotkania ſię fregaty Rzpltey *la Senſible* z fregatą Angielſką *le Seahorse*; Zważywszy iż ten officer, za pierwszym wyſtrzeleniem poddał ſię nieprzyiacielowi, kaſſuie tegoż kapitana *Bourdet*, i zleca Miniſtrowi marynarki, ażeby ſię dowiadywał o poſtępkach officerow i marynarzow w czaſie bitwy fregaty *la Senſible*, i ażeby poſtarał ſię o ukaranie tych, którzy swoiey powinności nie dopełnili. Trybunały do ktorych to należy, rozsądzą tę sprawę podług artykułow prawa. Natomiaſt Dyrektoryat Wykonawczy podwyższył na ſtopień kapitana fregaty, Ob. *Sennequier* porucznika okrętu i kommendanta ſtatku republikantſkiego *Lodi*, który dnia 5. Lipca z ſtatkiem Angielſkim *Aigle* wytrzymał uporczywą bitwę.

Dyrektoryat uchwalił także, aby wdowie porucznika *Thevenard* który w potyczce z *Anglikami* na fregacie *Sekwana* życie utracił, dano w nadgrodę 600. frankow.— Na fregacie *Senſible* znaydował ſię także ſławny z pism swoich Ob. *d'Arnaud* ktory dla ſłabości zdrowia oddalić ſię muſiał od przyiaciela swego *Buonaparte*.— Obiedwie armie które w iedną pod nazwiſkiem armij *Niemieckiey* były ziednoczone, znowu rozłączone być maią, i Generał *Joubert* od *Worms* do *Huningi* kommendę mieć ma.— Z *Breſt* pod d. 24. Lipca donoszą co naſtępuie: „Daie ſię tu widzieć wielka czynność w uzbroieniach; 14. okrętow liniowych, między któremi trzy są o trzech moſtach, powiększyły liczbę okrętow iuż w ſtanowiſku przed portem ſtoiących. Jedna dywizya z okrętu liniowego *Hoche* i 6, fregat ſkładaiąca ſię, wezmie na ſiebie znaczną liczbę woyſka lądowego. Vice-Admirał *Lelarge* dowodzi teraz tuteyszą ſiłą morſką. Generał *Kilmaing* w czaſie kiedy tu bawił, oglądał całą flottę w aſſyſtencyi wyższego sztabu officerow morſkich. Wſzyſtkie okręty miały zatknięte bandery.— 22. *Angielſkich* liniowych okrętow krąży ciągle przed *Oueſſant*.— Od kilku dni zaczynaią tu wątpić o dobrym ſkutku kongreſſu w *Raſtad*. To pewna że pokoy ieszcze nie tak prędko zawartym będzie.

Liſty od rożnych domow handlowych z *Hollandyi* przyſłane donoszą, iż 25. tyſięcy woyſka *Roſſyiſkiego* wkrótce przypłynie do *Anglii* i zoſtawać będzie w W. *Brytannii* przez cały przeciąg teraźnieyszey woyny, z tym iednak warunkiem, iż nie może bydź użyte tylko w *Europie*. Zapewniaią, iż tym korpusem kommenderować będzie Xiąże de *Naſſau-Siegen*. Też liſty dodaią, iż wzdłuż brzegow *Hollandyi* i *Zelandyi* czynią rozmaite przygotowania ku wſtrzymaniu wszelkich zamiarow nieprzyiacielſkich. Na wyspie *Walcheren* założone iuż są dwa małe obozy. Gen: *Daendels* ma teraz generalną nad woyſkami *Batawſkiemi* kommendę, i wyſłał iuż wiele korpusow kawaleryi i infanteryi do mieysc nayłatwieyszy przyſtęp maiących. Mniemanie tu ieſt powszechne, iż zamiar *Anglikow* z woyſkiem *Roſſyiſkim* połączonych ieſt, wylądować do *Hollandyi*, albo raczey na wyspy *Zelandyi*.

Zaległe podatki z samego *Paryża*, wynoszą na ten rok do 27. millionow. Wyszedł wszakże rozkaz surowy do ich wypłacenia.— Z *Rzymu* donoszą, iż rząd *Francuzki* żąda od Rzpltey *Rzymſkiey* summy 6. millionow talarow, obowiązuiąc ſię z niey opłacać żołd woyſku iey przez trzy lata naſtępne.— Do *Lukki* przybyło 4. kommiſſarzow *Francuzkich* do ułożenia zatargow zaszłych tamże z Rzpltą *Cisalpińſką*.— Mowią tu o nowey taxie maiącey być nałożoną na karety, ſłużących, i inne rzeczy zbytkowe.— Pod d. 5. Lipca Kommiſſarze *Francuzcy* w *Rzymie* przyſłali naſtępuiący rapport Dyrektoryatowi „ Obywatele Dyrektorowie. Donoſiemy wam o nowym dobrodzieyſtwie, za które Rzplta *Rzymſka* zoſtaiącym na iey gruncie *Francuzom* obowiązaną będzie. Osuszenie błot *Pontyńſkich*, przedſiebrane dawniey przez *Appiuſa Klaudyuſza*, *Cezara*, *Traiana*, *Teodoryka*, i rozmaitych Papieżow, zo-

ſtało dość pomyślnie przez Piuſa VI. rozpoczęte. Gorliwość Nepotyzmu przyłożyła ſię wiele do przyspieszenia iey, i iuż większa część tego płodnego kraiu zoſtała użyteczną. W oſtatnim roku panowania Piuſa robotę te dla niedoſtatku w ſkarbie pieniędzy, do dalszego czasu odłożono, a nawet ſtaranie około utrzymania kanałow zaniedbane zoſtało. Lękać ſię trzeba było, aby rząd Rzymſki, tyſiącznemi innemi zaięty trudami, nie zoſtawił znowu tego ſzacownego kraiu pod przemocą wody.— Zwłoka iednego roku mogłaby niezmierne na długi czas przynieść ſzkody. Rzplta Francuzka zoſtawszy właścicielką więcey iak trzeciey części błot Pontyńſkich, nie znalazła żadnego kupca, któryby ſię chciał zatrudnić gruntem tak niebespiecznym. Ob. Reboul, który należąc do adminiſtracyi ſkarbowey, miał zlecenie udać ſię na samo mieysce, powziął myśl użycia w tey mierze czynności Francuzow w Rzymie znayduiących ſię. Wyſtawił on im zakupienie błot wspomnionych, iako spekulacyą równie korzyſtną dla ich własnego intereſſu, iak dla Rzpltey Francuzkiey, a nawet i Rzymſkiey, którey bliſkie okolice pozbawione przez to zoſtaną ſzkodliwych exhalacyow. Utworzyła ſię więc kompania, i ta wzieła pod swoią władzę całą tę płaszczyznę, którą kamera apoſtolſka przedſięwzięła osuszyć. Warunki przedaży ułożone zoſtały ſtosownie do praw zapadłych względem przedaży dobr narodowych, a kommiſſarze Francuzcy przyłożyli ſię do tego, przez poſtanowienie zamiany części błot wspomnionych należących do Rzpltey Francuzkiey, za dobra narodowe Rzymſkie. Tym ſposobem konsulat Rzymſki odſtąpił dla kompanii, całkowitey poſſeſſyi błot Pontyńſkich, i ma nadzieię, iż to dzieło tyle razy zaczynane i porzucane, teraz pomyślnie dokonane zoſtanie.„ (Podpisano) FLORENT.

Na ſeſſyi Rady 500. dnia 31. Lipca, Reprezentant Chenier imieniem osobney kommiſſyi, złożył rapport wzelędem organizacyi Genewy i iey przyległości. Przyległości Genewy, (rzekł mowca,) nie mogą należeć do Departamentu l'Ain, ponieważ chcąc z Bourg głownego miaſta tego Departamentu przyiechać do Genewy, potrzeba przez 12. miriametrow (24. mil) przebywać trudne drogi, i w czaſie pory zimowey zasypane śniegiem gościńce. Dla tychże przyczyn nie mogą być przyłączone do Departamentu Mont-Blanc. Potrzeba zatym z tego kraiu utworzyć nowy Departament pod imieniem jeziora Lemańſkiego, którego Genewa będzie miaſtem ſtołecznym. Można do niego przyłączyć cztery kantony od Departamentu l'Ain i 23. od Departamentu Mont-Blanc. Tym sposobem Departament jeziora Lemańſkiego mieć będzie ludności z 180 tyſięcy mieszkańcow złożoney, to ieſt 40. tyſięcy z kraiu Genewſkiego, 20. tyſięcy z czterech kantonow oderwanych od Departamentu l'Ain, i 120. tyſięcy odiętych od rozległego Departamentu Mont-Blanc; przy obydwoch iednak Departamentach l'Ain i Mont-Blanc zoſtanie ſię ieszcze blisko po 290. tyſięcy mieszkańcow. Przez zrobienie Genewy głownym miaſtem nowego Departamentu, nie tylko zachowamy to miaſto przy dawnych iego doſtatkach, ale nadto możemy ie znacznie powiększyć. Doydzie łatwo do naywyższego pomyślności ſtopnia, gdy pod ſtyrem biegłego Miniſtra, któremu dziś wewnętrzna adminiſtracya ieſt powierzona, uſkutecznionym zoſtanie to ſzacowne połączenie Rodanu z Renem, ten tak pożyteczny i pożądany kanał, który w czaſie woyny poda iak nayłatwieysze sposoby przewożenia z pułnocy na południe i z południa na pułnoc, żywności i wszelką do obrony gotowość, a ktory w czaſie pokoiu uczyni Genewę i jezioro Lemańſkie niezmiernym ſkładem bogactw handlowych Szwaycaryi, iedney części Niemiec, i prawie wſzyſtkich ſtron Rzpltey Francuzkiey. Spieszcie ſię Reprezentanci Ludu (dodaie) zapewnić los tego pięknego kraiu, który we wſzyſtkich czasach zaſłużył ſię naukom, rozumowi i wolności; w którym Wiek 16. złamał kilka ſtopniow Papieſkiego Tronu, gdzie nasz wiek śmiały i wſzyſtko przeraziaiący, widział Sauſſura pogardzaiącego trudami i niebespieczeńſtwy, przebywaiącego niedoſtępne góry Mont-Blanc wierzchołki; Karola Bonnet doſkonałego naturaliſtę, i niemniey dokładnego Metafizyka, wiodącego spor z Linneuſzem i Kondyllakiem; Nakoniec Jana Jakuba Rouſſeau ogłaszaiącego Prawa Ludow; i Woltera poruszaiącego Europę geniuszu swego płodami. —Po krotkich sporach uchwalono większością głosow, iż Genewa będzie głownym miaſtem nowego Departamentu pod imieniem jeziora Lemańſkiego, ſkładaiącego ſię z territorium Genewy i z 27. kantonow, to ieſt czterech oddzielonych od Departamentu l'Aine, i 23. od Departamentu Mont-Blanc. Genewa będzie mieyscem trybunału cywilnego i kryminalnego, oraz zawierać w ſobie będzie trybunał handlowy, dom menniczny, kancellaryą ſtęplową, wpisow, i szkołę centralną.

Na teyże seſſyi Ob: Cabanis imieniem Ob: Coze, ofiarował Radzie portret ſławnego Mirabeau. Mowca korzyſta z tey okoliczności dla zemszczenia ſię pamiątki Mirabeau, za paſtwiącą ſię nad nim potwarz.— Rzekł potym Ob: Briot. Gdyby przyiaźń nie miała świętych praw, które zawsze ſzanować należy, byłbym wiodł spor z mowiącym przedemną, o honor oddania pamiątce tego wielkiego człowieka, sprawiedliwego hołdu pochwał, które mu ſię należą. Przyszła więc ta chwila w którey obraz nieśmiertelnego Mirabeau może bydź w tey świątyni zawieszony bez boiaźni potwarzy. Obywatel Rzpltey, oddaie hołd gorliwości człowieka, który ſtworzył Narodową trybunę, i który przeciw nowemu Filipowi nowego poſtawił Demoſteneſa. Imie Mirabeau wſkrzesza we wszyſtkich umyſłach pamięć tego ſławnego zgromadzenia, którego tyle członkow żyć będzie w przyszłych wiekach, i któremu tego tylko niedoſtawało, iż nieogłoſiło Rzpltey. Jakiż nienawiſtny los to sprawił, iż popioły tak wielkiego człowieka ſtały ſię łupem potwarzy, zazdrości i niewdzięczności? Nie chcę ſię mścić za iego ſławę, którą tak mi ieſt niepodobno podwyższyć, iak iego nieprzyiaciołom poniżyć. Imie Mirabeau należy do Potomności i do wszyſtkich Narodow, które go poſtawią w rzędzie na który zaſłużyły iego talenta. Wkrótce zapewne doczekamy ſię tego dnia w którym iego urna przenieſioną zoſtanie do Panteonu, gdzie czynić będziemy błagalne ofiary iego zwłokom, ſprawiedliwie zagniewanym na niewdzięczność ſwoich wspołczesnych ziomkow.— Mowca wyſtawia potym krótki obraz poſtępkow Mirabeau; dziwi ſię nad tym, iż go oſkarżano o niedoſtatek moralności, iak gdyby ciasne dowcipy miały prawo wyższym od ſiebie geniuszom naznaczać moralności granice. Kończy z wyrażeniem żalu, iż Panteon nie ieſt ieszcze dokończonym, i że popioły Kartezyusza, Monteſkigo, Mablego, Kondyllaka niespoczywaią dotąd obok popiołow Woltera i Rouſſeau.— Rada nakazała podać tę mowę do druku.

Na dniu 1. Sierpnia Ob. Boulay Paty złożył obszerny rapport w Radzie 500. dowodzący potrzebę poſtawienia w okazałym ſtanie marynarki Francuzkiey. Wnioſł aby ſiłę morſką podnieść do 100. liniowych okrętow, 100. fregat, 60. korwetow i 60. brygantyn, tudzież oznaczyć wydatki dla marynarki na rok 7. do 125. millionow.— Kommiſſya wybrana do oznaczenia przeſtępſtw wolności druku, ſkłada ſię z OOb. Lucyana Buonaparte, Berlier, Cabanis, Poulain-Grandpré, i Andrieux.

Dnia 4. Sierpnia.

General Kilmaine wyiechał z Breſt dnia 25. Lipca i ma obiąć naywyższą kommendę nad armią Reńſką. Jeſt rzeczą pewną, iż dnia 1. t. m. znaydował ſię w Rouen.— Na bliſko przypadaiącą uroczyſtość 10. Sierpnia, odprawiać ſię będą na polu Marsowym gonitwy piesze, konne, i wozowe. Pomiędzy nadgrodami ieſt naczynie porcellanowe z Séve, koń, woz, etc. —Donoszą z Havre pod d. 31. Lipca: Dywizya Angielſka trzymaiąca nasz port w oblężeniu, zoſtała powiększona. Dnia wczorayszego iedna fregata zbliżyła ſię na wyſtrzał armaty, lecz zoſtała odpartą; Spodziewać ſię należy, iż Anglicy maią zamiar powtornego bombardowania, i również będą przyięci. Ogromne baterye, rozłożenie ſtatkow, i dywizya Ob. Muſkein, wszyſtko w naylepszym znayduie ſię ſtanie do dania nieprzyiacielowi ſilnego odporu. — Niektóre dzienniki donoszą, iż Wielki Sułtan Turecki uznał exyſtencyą polityczną nowych departamentow Francuzkich na morzu Adryatyckim.

Wyszło tu na publiczność małe Dziełko, czytane z nayżywszą roſkoszą, napiſane przez Ob: Bernardin de Saint-Pierre pod tytułem: O naturze i moralności.— Autor rozrożnia dwie moralności: iednę pochodzącą z namiętności, drugą z rozumu. Moralność namiętności rozdziela ludzi, moralność rozumu ich ſkupia; pierwsza zrodziła miłość i pychę; druga uszykowała familie na pokolenia przez wzaiemne ſobie poſługi; pokolenia na Narody przez miłość oyczyzny; a Narody z Narodami przez miłość ludzkości. „— Wdzięk z iakim ten malarz ſerca ludzkiego, wyprowadza wypadki, i rozwiia obraz moralności, przez przytaczanie tylko iego ſamego, może bydź poznany.—"Z ducha praw od natury poſtanowionych, wynikły wszyſtkie fundamentalne towarzyſtwa cnoty, pamięć przyszłość litość, wſtrzemięźliwość, ſprawiedliwość, i ſiła przeciw przypadkom. Ta to moralność oſładza nam porządek towarzyſki, w ten czas nawet gdy ſię nam ciężkim bydź zdaie; oddala od zarażoney roſkoſzy świata młodą i pracowitą dziewczynę, a przyodziewaiąc ią niewinnością i wſtydem, czyni ią nierownie godnieyszą kochania, niż okryty kleynotami wyſtępek. Serce winno iey ieſt ofiary, ſumnienie spokoyność, Niebo nadgrodę. Niepotrzebuie Dyplomatu na okazanie praw rodzaiu ludzkiego. Wyryła na wszyſtkich sercach to nie wygładzone czucie: *nie czyń innemu tego, czegobyś nie chciał ażeby tobie czyniono.* Od polityki Narodow biegleysza, ona sama z prywatnych interessow utworzyła powszechny intereſs. Jeſt tak niezmienną iak Boſtwo na którym ſię wspiera. Od niey ſię tylko swoiey spodziewa nadgrody, którey gdyby człowiek od swoich oczekiwał bliźnich, ileż razy nie muſiałby zawołać z Brutusem: *O Cnoto, ieſteś tylko prożnym nazwiſkiem!* Coż powiem o ludziach, tak miłych rodzaiowi ludzkiemu, którzy przez samą moralność często głębokie ugoili rany? Fenelon iedną xiążką odprowadza krolow od krwawych zdobyczow, do ſtanu rolnictwa i ſwobody; Howard przebiega wszyſtkie więzienia dla oſłodzenia losu winowaycow, a iego ludzkość nakłania Rząd Brytańſki do założenia Botany-Bay. Ta ſzacowna moralność nietylko zaſłania narody przeciw błędom i zapalczywości polityki, ale też wyprowadza ludzi z chorob za nieuleczone mianych. Dziewczyna 25 letnia wpadła w ſzaleńſtwo z powodu niesprawiedliwości oyca, który iey wydzierał wszyſtkie owoce iey pracy, dla oddania ich iey bratu. Przyobiecał iey w nadgrodę krzyżyk złoty, lecz nie dotrzymał ſłowa. Nieszczęsliwa dziewczyna utraca rozum; wpada w wściekłość na samo wspomnienie oyca. Oddaią ią do ſzpitala szalonych w Awenionie. Ob. Butel lekarz dawszy iey wszelką fizyczną pomoc, ſtara ſię ią cieszyć zapewniaiąc, iż oyciec żałuie swego błędu, i że iuż kupił przyobiecany krzyżyk. Dziewczyna ſtaie zamyślona. Wkrotce pokazuie iey ſię oyciec, lecz ta go odpycha. Oyciec tym niezrażony, zbliża ſię, przymila, i podaie ten fatalny krzyżyk. Wzruszona tym widokiem corka, wylewa łzy obfite, rzuca ſię na szyię oycu, i w krotkim czaſie do rozumu powraca. A tak oyciec znayduie ſwoią czułość w nieszczęściu corki, córka rozum w miłości ſwoiego oyca, i oboie ſkrapiaią łzami dobroczynną rękę, która ich uleczyła.

O woynie, pokoiu i teraznieyſzym rozłożeniu woyſk Francuzkich.

W tey ſamey chwili, kiedy pokoy Weſtfalſki podpisanym zoſtał, nowa krwawa ſcena widzieć ſię dała, zdobycie przedmieścia Pragi. Podowczas paroxyzm polityczny potrzebował 30. lat do przeſilenia ſwego, aż nakoniec po kilkuletnich negocyacyach, wśrzod których woyna zawsze zapalczywie prowadzoną była, znalazł uspokoienie w nowym rzeczy porządku, chociaż i ten był raczey tylko sztucznym lekarſtwem na umorzenie odwieczney zatargi, niż wyſtawiona na długość wiekow i ſilna wewnątrz budowa. Można ſię więc teraz dziwować, kiedy większy bez porownania paroxyzm, kiedy burza iakiey nie było ieszcze na horyzoncie Europy, po 6. odbytych kampaniach, ieszcze nie ieſt zupełnie uspokoioną, kiedy ſzala między pokoiem i woyną ieszcze ſię na obie ſtrony waży? Po ſkończoney ſmutney 30 letniey ſcenie, ſtrony walczące więcey z ſił ſwoich niż z namiętności ogołocone zoſtały. Dziś toczące boy mocarſtwa nie pozbawione potęgi ſwoiey, więcey lękaią ſię przyszłości, ſkutkow dalszey woyny, niż poniosły ſzkody z prowadzenia iey, i to tylko może im być powodem do złożenia broni. Ktoż nie widzi, iż Francya w tym czaſie, kiedy na ſtałym lądzie wszyſtkie korzyści iakie tylko życzyć ſobie mogła w ofierze pokoiu otrzymuie, kiedy z tey

ſtrony niepokonana, ſwoiemu nienawiſtnemu nieprzyiacielowi przez domową woynę śmiertelne zadaie ciosy, ktoż nie widzi, iż wszyſtkiego prędzey dokazać może, niż nieubłagany *Annibal Pitt* przeszkodzić iey w tym przez ſwoie dywersye potrafi. *Francya* naśladuie syſtema dawnego *Rzymu*, który rozłączał nieprzyiacioł ſwoich, i nie chciał mieć do czynienia iak tylko z każdym poiedynczo. Szybkość i taiemnica ieſt duszą iey działań, drzez które tyle cudow dokazała. Przypatrzmyż ſię teraz w iak okazałey poſtaci *Auſtrya* i *Francya* naprzeciw ſiebie ſtanęły. Woyſka *Auſtryackie* licznieysze są w tym momencie niż były przez cały bieg woyny, ſkupione w śrzodku kraiow dziedzicznych. Nie widziemy iuż teraz owych liniow woiennych od *Wiednia* do *Bruxelli* rozciągniętych, owych kordonow wzdłuż *Renu*; okrywaią one raczey cały okrąg od samey natury zawarowany monarchii *Auſtryackiey*. Z drugiey ſtrony armia *Francuzka* ieſt także licznieysza niż w oſtatnich kampaniach. Liczy ona 350,000. do 400,000. woiownikow, których przez wzgląd na wiek, młodzieńcami; przez wzgląd na liczbę ich zwycięztw, weteranami nazywać należy. Cóż dopiero gdyby nowa rekwizycya iak w r. 1794. armią tę pomnożyła? dodaymy, iż mowiąc o ſile *Francuzkiey*, należy do niey przyłączyć ſiłę *Batawſką*, *Piemoncką*, *Liguryiſką*, *Ciſalpińſką* etc. etc. Zobaczmyż rozłożenie tey ſiły.

1.) Wzdłuż brzegow *Angielſkich*, czyli prawe ſkrzydło armij *Angielſkiey* pod kommendą Generała *Kilmaine* 40,000. — 2.) Na gruncie Rzpltey *Batawſkiey* pod kommendą Generała *Hatry* 20,000. — 3) Nad *Renem* pod kommendą Generała *Joubert* 75,000. — 4.) W departamentach wyższego *Renu* czyli dawney *Alzacyi* 25,000.— 5.) W *Szwaycarach* pod kommendę Generała *Schauenburg* 20,000. — 6.) Armia *Włoſka* pod kommendą Generała *Brune* 80,000. — 7.) Tak nazwane lewe ſkrzydło armij *Angielſkiey* pod Generałem *Buonaparte* 30,000. — 8.) W południowey *Francyi* i nad brzegami zachodniemi aż do *Breſt* 30,000. — 9.) Wewnątrz *Francyi* 30,000.— W ogule 350,000. ludzi.

Kiedy porownamy rozłożenie teraźnieysze tych woyſk z tym, iakie było przed trzema mieſiącami, łatwo widzieć można, iak daleko zmieniła ſię konſtellacya polityczna. Pod ów czas głowna potęga *Francyi* zebrana była na brzegach kanału *Brytańſkiego*. Dziś tyle tam tylko zoſtało woyſka, ile ieſt potrzeba do nadania boiaźni gabinetowi *Londyńſkiemu* względem *Irlandyi*.—Tak ſię zdaie, i *Buonaparte* prędzey zechce otrzymać tytuł *Włoſkiego*, niż wykonywać zamyſły olbrzymie i wychylać ſię z *Europy*. Sławny *Hoche* który znał ſię także na wielkich planach, był podobnego zdania. Byłoby nieużyteczną i niebespieczną rzeczą (mowiąc) przedſiebrać marsz od 5000. mil dla zwalczenia *Anglij*, którą przed wrotami naszemi mamy.—

Jeżeli to prawda, mówi ieden z naszych Dziennikow, iż pokoy ieſt córką woyny, i że ta nie może porodzić iak tylko po nacięższych bolach i wielkim wyſileniu; można ſię rozsądnie ſpodziewać, iż matka nader ieſt bliſką połogu, gdyż od piąciu lat bole iey były bardzo dotkliwe, i wyſilania dzisieysze niezmierne. Legiony woienne *Auſtryackich* okrywaią prowincye dawney *Wenecyi*; Legiony woyſk *Francuzkich* okrywaią brzegi *Renem* oblane. We *Włoszech* i w *Niemczech* pomyka ſię liczna artylerya i zdaie ſię zagrażać polom i miaſtom nowemi klęſkami, i nowym ſpuſtoszeniem. Ciało Prawodawcze *Francuzkie* wyznaczyło Miniſtrowi woiennemu przeszło 262. milliony na koszta woienne roku 7. i poſtanowiło, iż armia utrzymana będzie w ſtanie woiennym, i do ogromney liczby doprowadzona. Cesarz z ſwoiey ſtrony nakazuie zakładać obozy i przywoływać wſzyſtkich woyſkowych do właściwych sobie korpusów.—

z Bruxelli dnia 31. Lipca.

Pomimo 9. Artykuł traktatu w *Campo Formio* podpisanego względem osob, które wyszły z zamienionych Kraiow; mimo wielkie nalegania miniſtra *Auſtryackiego* Hr. *de Cobenzl* o ukutecznienie tego artykułu, niemniey iednak te osoby uważane są za prawdziwych emigrantow, i coraz większey ſurowości doznaią. Adminiſtracya centralna Departamentu *la Dyle* podała teraz do druku urządzenie, w którym ogłoszone są rozmaite dawne prawa o emigracyi, głownieysze ich prawidła ſą naſtępuiące: wszyſtkie osoby, które maią krewnych emigrantow, będących z niemi w związkach intereſſow tyczących ſię maiątku, winni są w przeciągu mieſiąca podać wyszczegulniaiący obrachunek wszyſtkich własności i ich ſzacunku', tym czasem zaś będą sekweſtrowane; część dobr na nieprzytomnych krewnych przypadaiąca, oddana będzie na pożytek Rzeczypospolitey; Adminiſtracya bierze na ſiebie obowiązek zarządzania dobrami, i wydzielania z ich dochodu pomocy dla tych, których iey ſłuszność wſkaże. Ta rezolucya nie ieſt ieszcze na publiczność wydana, dla tego wielka liczba iey urządzeń nie ieſt dotąd wiadoma.

Nowy rozkaz od rządu przyſłany nakazuie Dyrekcyi dobr narodowych, ażeby podała na przedaż wszelką ruchomość kościelną znayduiącą ſię tak w kollegiatach, iako i kościołach parafialnych i innych w dziewiąciu przyłączonych departamentoch znayduiących ſię, wyłączywszy atoli kościoły wyznaczone na obrządek katolicki, których dla samey *Bruxelli* dwa tylko ſą zoſtawione. Ta ſprzedaż przynieſie wielkie ſummy. Miedź sama znayduiąca ſię na kościele *S. Guduli*, przeszło 60. tyſięcy złotych ieſt ſzacowana.— Od kilku dni *Anglicy* trzymaią w obłężeniu ſtanowiſko i port *Fleſſingi*. Zapewniaią, iż nieprzyiaciel przedſięwziął nawet bombardować miaſto, i że dla uſkutecznienia tego zamiaru, oczekuie tylko na ſtatki bombardyerſkie wkrótce przybyć maiące.

z Amſterdamu dnia 30. Lipca.

W naszym porcie równie iak w *Rotterdamſkim* pracuią nieuſtannie nad doprowadzeniem do swego ſtopnia naszey marynarki; wiele nowych okrętow wkrótce będzie z warsztatow spuszczonych.—Woyſka nieuſtaią ściągać ſię do *Texel*, gdzie maią być na okręty wsadzone.— Piszą z *Egmond* na morzu, iż dnia 25. w niedalekiey odległości pokazało ſię kilka *Angielſkich* fregat, i że odłączone od nich trzy szalupy, schwytały dwa ſtatki rybackie. Uwiadomiony o tym kommendant w *Egmond*, wſiadł z iednym wydziałem woyſka na mały ſtatek, posunął ſię przeciw *Anglikom*, ſtoczył z niemi zwaźą bitwę i odpędził.

z Hagi dnia 7. Sierpnia.

Poiutrze obie izby ciała prawodawczego zatrudnią ſię wyborem nowego Dyrektoryatu, którego inſtallacya dnia 16. odbywać ſię będzie. Członkom tymczasowego dyrektoryatu, zapewne departamenta miniſteryalne powierzone zoſtaną.— Konsul generalny *Amerykańſki w Amſterdamie* uwiadomił w gazetach, iż handel między *Ameryką* i *Francyą* zupełnie iuż ieſt zamknięty. Wszakże miniſter *Amerykańſki* P. *Murray* oświadczył, iż ta wiadomość ieſt ieszcze zawczesna, i że żaden w tey mierze rozkaz urzędowy nie wyszedł.—Jutro oczekiwany tu ieſt G. *Hatry z Moguncyi*, który tu zapewne głowną kwaterę założy.— Z *Fleſſingi* donoszą, iż tam przyszedł rozkaz do uzbraiania iak nayspiesznieyszego znaczney liczby batow kanonierſkich wcale nowego wynalazku, zdolnych do czynienia wielkiey szkody nieprzyiacielowi.— Nowe ciało prawodawcze wyznaczyło kommiſſyą do dochodzenia poſtępkow 5. miniſtrow w działaniu rewolucyi dnia 12. Czerwca, dla usprawiedliwienia iey przeciw zarzutom i szemraniu niechętnych.

z Filadelfii dnia 22. Czerwca.

Dnia 16. t m. ieden z naszych dziennikow pod tytułem *Aurora*, zawiera w sobie oſtatni liſt Miniſtra Francuſkiego *Talleyrand*, do ambaſſadora *Amerykańſkiego*. Zadziwiono ſię mocno nad ogłoszeniem tego liſtu w tym ſamym czaſie, gdy przybyły depesze rządu. To zdarzenie okazuie, iż *Francuzi* utrzymuią tu swoie związki. Drukarz ſtabe dał z ſiebie usprawiedliwienie. Dla zapobieżenia ſkutkom tego liſtu na publiczność wydanego, izba Reprezentantow kazała wydrukować i rozdać odpowiedź deputowanych w 10. tyſiącach exemplarzow kosztem rządu wybitych.

z Konſtantynopola dnia 12. Lipca.

Przybyło tu dwóch posłow Rzpltey *Raguzańſkiey*. W sposobie ich przyięcia *Porta* uczyniła nieiaką odmianę. Sułtan nakazał aby mieli co dzień 40. piaſtrow na utrzymanie swoie. Gdy ſię udawali na audyencyą do niego, wyſłał na przeciw nim szalupę dworſką od 12. wioseł, a gdy na ląd wyſiedli, znalezli 6. koni paradnie ubranych. Pod czas audyencyi W. Wezyr zapewnił ich, iż Rzplta *Raguzańſka* z którey poſtępkow rząd bardzo ieſt kontent, może ſię spuścić na potężne wsparcie *Porty* i że od niey opuszczoną nie zoſtanie. Poſłowie byli potym obdarzeni kaftanami od W. Wezyra, a od W. Sułtana futrem ſobolim.

z Kopenhagi dnia 7. Sierpnia.

Poseł Rzpltey *Francuzkiey* Ob. *Grouvelle*, wkrótce tu nazad z *Paryża* ieſt oczekiwany.— W przeszłym tygodniu przybiegł kuryer do tuteyszego posła *Roſſyiſkiego*.

z Frankfortu dnia 4. Sierpnia.

W *Wetterawii* Francuzi porobili mocne rekwizycye w prowiantach, na opatrzenie *Moguncyi* i armij *Francuzkiey*. — Wiadomości o G. *Buonaparte* dotąd pewnych nie mamy. Gazeta *Strazburſka* donosi, iż w *Medyolanie* maią donieſienie o zaięciu przez niego wyspy *Cypru* i *Kandyi*, i że w większey części Tureckiey *Dalmacyi* powſtała rewolucya. — Wſzyſtkie woyſka Cesarſkie w *Tyrolu* nad granicę wychodzą.

z Kolonij dnia 6. Sierpnia.

Generał *Hatry* iadący do *Hollandyi*, przybył tu dnia wczorayszego wieczorem, iutro ma w dalszą udać ſię drogę. — G. *Poultier* bywszy Redaktor dziennika *Przyiaciel Praw*, wyiechał także przez *Kolonią* do *Moguncyi*.

z Bazylei dnia 30. Lipca.

Dnia onegdayszego przechodziły tędy dwa szwadrony huzarow *Francuzkich* dążących do *Medyolanu*; oczekiwiemy tu ieszcze na inne ſzwadrony.—Ob. *Ruhiere* powrócił niespodziewanie z *Paryża* do *Berny*.— Nasza władza prawodawcza poſtanowiła, iż odtąd prawo mieyſkie dawane będzie bez żadnego na rożność religii względu. Bywsze woytoſtwa *Włoſkie*, *Lugano i Bellinzone* przysłały ſwoich deputowanych do Ciała Prawodawczego do *Arau*.

Dnia 1. Sierpnia.—Podług naynowszych wiadomości z kraiu *Gryzonow*, większa część mieszkańcow oświadczyła ſię za przyięciem konſtytucyi *Helweckiey*. Niektóre tylko powiaty zdanie odmienne okazały.

Dnia 2. Sierpnia.— Zapewniaią, iż traktat między *Francyą* i *Szwaycaryą* dnia 4. t. m. podpisany zoſtał. Zdaie ſię teraz panować naywiększa iednomyślność między członkami Dyrektoryatu *Helweckiego*. Zawsze ſię tu ſpodziewaią, iż obrady ciała Prawodawczego przenieſione będą do *Berny*.

z Brünn dnia 11. Sierpnia.

Mamy wiadomość pewną, iż Dyrektoryat *Francuzki* na wzor *Hiszpanij i Angl j* niechce iak tylko Sprawuiącego intereſſa ſwoie utrzymywać przy *Porcie*, i ta była iedyna przyczyna wyiazdu z *Konſtantynopola* Ob. *Carra de St. Cyr.* Wszelkie zatym inne pogłoſki o zaburzeniach iakoby w tey ſtolicy zayść mianych, zupełnie ſą fałszywe. Gazeta w *Offen* donoſi o bitwie ſtoczoney na wodzie pod *Widdynem*, w której *Basman-Oglu* zdobył 24. ſtatkow ciężko ładownych. Przez to nowe zwycięztwo nie tylko może ſię teraz daleko za *Widdynem* rozszerzyć, ale ieszcze odbierać znaczne poſiłki od ſtronnikow ſwoich, którzy od niego dotąd byli przeciętémi, i na otwartym polu wyzwać do boiu woyſko W. *Sułtana*.— Wiadomość o wylądowaniu *Francuzow* na wyſpie *Morei* ieſt fałszywą.

z Raſtad dnia 7. Sierpnia.

Na ſeſſyi dziſieyszey Deputacya Rzeszy wydała naſtępuiące Conclusum na oſtatnią notę miniſtrow *Francuzkich*.—1.) Lubo Deputacya Rzeszy żądała podania propozycyow, względem związkow handlowych i żeglugi, aż do zawarcia handlowego traktatu, iednakowoż pozwala umieścić w traktacie pokoiu, ſkutek układow iaki w tey mierze wypadnie, w przypadku gdyby trudności mogły być tak prędko znieſione. Co do cel, zezwala ſię na ich znieſienie, lecz ponieważ opłata od wywozu ma formować kompensacyą tych cel, żądaniem ieſt Deputacyi, ażeby zupełne ich znieſienie dopiero we dwa lata było uſkutecznione, przez który czas umowione będą w tey mierze śrzodki, i uczynione z Rzpltą *Batawſką* układy względem wolney żeglugi, aż do uyścia *Renu*.—2.) Nurt rzeki formować będzie granicę, wyspy przez obydwie ſtrony dotąd zaięte, zoſtaną ſię przy nich. Przyszła odmiana nurtu rzeki nie odmieni w niczym linii, która będzie poſtanowiona względem wysp pod iedno lub drugie panowanie weyść maiących.—3.) Przyrzeka ſię zburzyć *Erenbreitſtein* po zawarciu pokoiu, z warunkiem a-

toli, iż wszyſtkie ufortyfikowane mieysca na prawym brzegu *Renu*, iakoto *Kehl*, *Caſſel*, *Mars*, i wyspa S. *Piotra*, rownież zburzone i Rzeszy powrocone zoſtaną. Z tego powodu *Erenbreitſtein* przeſtanie być obleżony, i kommunikacya z *Thal* odnowiona.— 4) Powtarza ſię to co ſię mowiło względem niepodobieńſtwa, ażeby zezwolić na wyſtawienie handlowych moſtow.— 5) Co do rożnych długow na lewym brzegu *Renu*, odwołuie ſię do noty 18 Maia dowodzący, iż te długi należą do własności prywatnych.— 6) Co do wyrzeczenia ſię wszyſtkich praw lewego *Renu* należących do poſſeſſyow na prawym brzegu, Deputacya iuż ſię iaśnie w tey okoliczności wytłumaczyła. Deputacya oczekuie na doſtateczne wyszczegulnienie względu tego obiektu, i względem żądanego odſtąpienia, ażeby na to dokładnie odpowiedzieć mogła. Co ſię tycze *Friekthal*; gdy kray ten nie ieſt przez *Francuzow* zaięty, Deputacya nie może przyſtać na tę pretensyą. Nakoniec miniſtrowie *Francuzcy* w oſtatniey ſwoiey nocie pomineli wielką liczbę propozycyow przez Deputacyą po danych, żąda zatym wyraźney i obeymuiącey wszyſtkie wątpliwości odpowiedzi.

Dnia wczorayszego przybył tu miniſter pełnomocny Rzpltey *Batawſkiey*, która dotąd niemiała tylko sprawuiącego intereſſa w *Raſtad*. Tym miniſtrem ieſt Ob. *van Graesveld*.

Oczekuią tu poſła Cesarſkiego barona *de Degelmann* w przypadku, gdyby negocyacye znowu z *Francyą* otworzyć ſię miały, *Gryzonowie* zdaią ſię być nayjwiększym punktem przeszkadzaiącym do zgody.— Z *Szwaycaryi* coraz więcey armat do *Francyi* wychodzi.

Od granic Włoſkich d. 23. Lipca.

Liſty prywatne z *Medyolanu* donoszą, iż ambaſſador *Trouvé* wezwał do ſiebie adwokata *Aldini* i dwuch innych dla uformowania z nich kommiſſyi, która wraz z kommiſſarzami *Francuzkiemi Semonville i Faypoult* ma ſię zatrudniać nową organizacyą władz konſtytucyinych *Ciſalpińſkich*, oraz nowym podziałem departamentow.— Dnia 19. przybył tu ſtatek *Raguzańſki z Malty*, wyiechawszy z tey wyspy dnia 27. p. m. kommendant ſtatku zapewnia, iż przy iego oddaleniu ſię zupełna była w *Malcie* wolność dla przyieżdżaiących i wyieżdżaiących. Rozmaite pisma *Włoſkie* donoſiły, iż eſkadra *Nelſona* zaięła pod *Paſſaro* tylną ſtraż flotty *Tulońſkiey*, ſkładaiącey ſię z 4. okrętow liniowych i 30. przewozowych ſtatkow. Ta wiadomość pokazała ſię być zupełnie fałſzywą. Bardzo wiele iednak liſtow zgadza ſię na to, iż G. *Buonaparte* do *Kandyi* popłynął, i że admirał *Nelſon* 19. godzin od niego był oddalonym.— Zdobycie *Malty* i zaięcie twierdzy *Turyńſkiey* zrobiło wielkie w całych *Włoszech* wrażenie.— *Francuzi* wyſiedli byli po zdobyciu *Malty* na małą wyspę *Pantalleria*, rozumieiąc ią być do pierwszey należącą, lecz za dowiedzeniem ſię, iż zostaie pod rządem *Sycyliyſkim*, natychmiaſt z niey wyszli.

z Turynu dnia 25. Lipca.

Rząd tuteyszy wydał nowy Manifeſt w tych wyrazach: „ Przez ſkutek przedſiewziętych środkow, J. K. Mość podchlebiał sobie, iż zupełna w iego krajach naſtąpi spokoyność. Lecz dowiaduie ſię z podziwieniem, iż wiele osob wciſnęło ſię do kraiu dla obłąkania ludu i wciągnienia go do nieprawych swoich zamiarow, przesadzaniem nieszczęść publicznych, zapowiadaniem ieszcze większych, i wzniecaniem nienawiści przeciwko *Francuzom*, którzy ſię znayduią w *Piemoncie* na mocy uroczyſtych traktatow pokoiu i związku. Każdy zatym krok nieprzyiacielſki byłby przeciwny obowiązkom przez Króla przyiętym, i zrodziłby większych nieszczęść dla kraiu. Król Jmć uprzedzaiąc ie, pokazuie niebespieczeńſtwo wiernym swoim poddanym, i odkrywa zdradzieckie ſidła, któremi są otoczeni. Z tego powodu gdy dla ukrzywdzonych otwarta ieſt zawsze do zwierzchności droga, Król żąda ażeby ſię wſtrzymano od mow mogących wzbudzić zapał ludu, roziątrzyć *Francuzow*, i wyſtawić na niebespieczeńſtwo ſpokoyność publiczną, którey burzyciele podług praw dochodzeni i karani będą." — Na żądanie Generała *Brune*, Król oddalił Kawalera *de Solar* gubernatora *Alexandryi* i Hrabiego *de Caſtelango* Miniſtra Policyi *Turyńſkiey*.

z Medyolanu dnia 26. Lipca.

Nieuſtaią tu mowić o bliſkiey odmianie, która ma naſtąpić w Rządzie naszey Rzpltey. Dodaią, iż zamierzone zmnieyszenie liczby urzędnikow publicznych, ieſt dziełem iedney kommiſſyi maiącey w celu oszczędność. Jeden z naszych Dziennikow twierdzi, iż obiedwie Rady *Ciſalpińſkie* złożyły w tym zamiarze kilka ſekretnych poſiedzeń, i przedſiewzięły środki dla zapobieżenia wſzelkim politycznym nowościom przeciwnym konſtytucyi.— OOb: *Garat* i *Faypoult* znayduią ſię tu ieszcze i odprawuią częſte konferencye z Ob: *Guinguené* przybyłym od kilku dni z *Turynu*.— Dowiaduiemy ſię z *Rzymu*, iż tam ſpalono Xięgę złotą, i wiele innych pamiątek doſtoyności Papiezkiey.— Też liſty donoszą, iż General dywizyi *St. Cyr* pozbawiony ieſt naywyższey nad armią *Francuzką* kommendy. Jeden z naszych Dziennikow kładzie tego za przyczynę, iż ten General przywłaszczał sobie władzę cywilną, daną tylko ſamym kommiſſarzom *Francuzkim* w *Rzymie*. Dodaie, iż naywięcey przyłożyła ſię do tego Monſtrancya znayduiąca ſię w pałacu *Doria*, w którym ten General mięszkał. Ztamtąd wzięta była przez Konsulat na potrzeby publiczne. Ta Monſtrancya była nasadzana dyamentami przeszło million maiąca wartości. Ex-Xiąże *Doria* uſkarżał ſię na zabranie tego co nazywał ſwoią własnością, na co Gen: *St. Cyr* kazał mu też Monſtrancyą powrocić. Z tego powodu naſtąpiły z obydwoch ſtron zażalenia, które Dyrektoryat zakończył przez oddalenie Generała.

Dnia 28. Lipca.

Widziemy tu nieiakąś niespokoyność, umyſły porożnione, i partye nieukontentowanych ſtaraiących ſię rozſiewać wszędzie niezgody i zamieszania. Od wyiazdu Gen: *Brune* z *Medyolanu*, ſtan ten nieiedności, tym bardziey ſię pokazuie; od tegoż czaſu liſty z *Paryża* przy bywaiące były na poczṭach zatrzymywane. Powſtały także małe poróżnienia między woyſkami *Francuzkiemi* i *Ciſalpińſkiemi*.— Ex-Dyrektor *Coſtabili* udał ſię do *Pesaro* dla urządzenia demarkacyi granic między naszą Rzpltą i Rzpltą *Rzymſką*; Miniſter *Trouvé* obrany był w tey mierze zaarbitra.— Podług liſtow z *Neapolu* pod d. 17 Lipca, Dwor ten ciągle czyni przygotowania do woyny. 20. tyſięcy regularnego woyſka i 40 tyſięcy milicyi, maią bydź rozłożone w nad-morſkich miaſtach króleſtwa oboyga *Sycylii*. Każde z tych miaſt będzie także mieć pewną liczbę ſtatkow uzbroionych w sposobie szalupow kanonierſkich; brzegi będą z obydwoch ſtron ſtrzeżone przez podwoyną flotyllę liniowych okrętow, fregat i galiotow. Dany zoſtał rozkaz liwrantom kraiowym, ażeby eſkadrom woiniących mocarſtw doſtarczali bez żadney rożnicy tego wszyſtkiego, czego tylko za opłatę żądać będą. W krótce ogłoszony będzie manifeſt, w którym Król oboyga *Sycylii* oświadczy, iż ieſt w przedſiewzięciu zachowywać neutralność zbroyną.

Dnia 3. Sierpnia.

W nieprzytomności Generała *Brune*, kommenderuie tu Generał *Gautier*. Ob. *Felici* mianowany ieſt Miniſtrem ſkarbowym.— Liſty z *Genui* pod d. 27. p. m. donoszą, iż flotta *Tulońſka* popłynęła ku *Cerigo*.— Dyrektoryat *Francuzki* podał żądanie rządowi *Liguryiſkiemu*, ażeby wſzyſtkie ſwoie porty zamknął dla *Anglikow*, poſtawił w ſtanie obronnym *Spezzia*, iako i inne punkta swych brzegow. Sprawuiący intereſſa *Francuzkie* w *Neapolu*, domagał ſię także u tego Dworu o ściſłe zachowanie traktatu, zabraniaiącego przyimować więcey nad 4. okręty *Angielſkie* we wſzyſtkich razem portach, a nie w każdym z osobna.— Rząd *Toſkańſki* troſkliwy o dochowanie przyiaźni z Rzpltą *Francuzką*, kazał rozpocząć kryminalny proceſs przeciwko Kanonikowi *Gentili*, który w Kazaniu pogrzebowym przy pochowaniu Generała *Dominikańſkiego* Oyca *Quinones*, dopuścił ſię obrażliwych wyrazow przeciw Narodowi *Francuzkiemu*, którego nazwał powſzechnym nieprzyiacielem.

OBWIESZCZENIA.

W Departamencie Kamery Litewſkiey dało ſię widzieć mnoſtwo fałszywey Pruſkiey ſrebrney monety, iako to: Talarow, dwuzłotowek, złotowek, i pułzłotkow, bitych pod Rokiem 1764. aż do Roku 1783. Gatunek ten pieniędzy ma w sobie mało, albo wcale nic ſrebra, będąc robionym z samey miedzi, moſiądzu, i ladaiakiego pułmetalu, oraz ołowiu, pieniądz ten ieſt po większey części przetapianym z prawdziwey monety i posrzebrzanym: szczegolniey zaś daie ſię rozeznać z dzwięku, grubości, małego zarznięcia, i wydatności figur; zle udanych liter i cyfer, oraz brudney powierzchowney poſtaci, w ogulności zaś poznać i rozrożnić ie można od prawdziwych i dobrych monet przez uważanie źle w nich naśladowaney obrączki, która pilnikiem tylko będąc robiona, bardzo ieſt nie rowna.— Obwieszcza ſię zatym publiczność o exyſtencyi takowey fałszywey monety. wzywaiąc ią, aby nie tylko pilną dawała uwagę na podobne faszywe monet gatunki, ale nadto ſtosownie do przepisow ogolnego prawa kraiowego w Tomie II. Tytule 20. § 261. Rządowi o nich donoſiła, delatorowi zapewnia ſię część kary pieniężney przez winowaycę złożyć ſię maiącey, oſtrzegaiąc, iż rozwożący takową fałszywą monetę ſkazani będą na kary w § 262. poſtanowione.

Kamera J. K. Mci Pruſs Południowych Woienno-Ekonomiczna.

Gdy dla lepszego uſtanowienia i rozgatunkowania cła od drzewa czerwonego Sandałowego i kaliaturowego opłacać ſię maiącego udeterminowano zoſtało.—„ iż odtąd iedynie tylko całe drzewo Sandałowe, tak podtymże nazwiſkiem, iako i pod nazwiſkiem drzewa Kaliaturowego za opłatą mnieyszą 5ciu dobrych groszy od cetnara, inny zaś mielony, tarty, lub kraiany Sandał, bądź pod którymkolwiek nazwiſkiem za wyższą opłatą 12tu dobrych groszy od cetnara wchodzić ma.„— Przeto ſię o takowym dokładnieyszym poſtanowieniu każdemu, a mianowicie drzewem takowym handluiącym ninieyszym obwieszczeniem do wiadomości podaie. w Warszawie dnia 24. Mca Lipca 1798. Roku.

Kamera J. K. Mci Pruſs Południowych Woienno-Ekonomiczna.

T A B E L L A

Generalna ceny zboż w znacznieyszych Miaſtach Departamentu Warszawſkiego Kameralnego z mieſiąca Lipca 1798. roku.

Inspekcya Konsyliarza Poborowego. / Nazwiſka Miaſt.	Na miarę Berlińſką. Pszenicy. Winspel. R.	gr	Zyta. Winspel. R.	gr	Jęczmienia. Winspel. R.	gr	owsa Winspel. R.	gr	Grochu. Winspel. R.	gr
Inspekcya Łęczycka.										
1. Gombin	29	—	19	—	14	—	11	12	28	—
2. Kłodawa	30	—	18	—	14	12	12	—	29	—
3. Kutno	30	—	18	—	14	12	12	—	28	—
4. Łęczyca	32	—	20	—	15	—	15	—	12	32
Inspekcya Łowicka.										
1. Głowno	36	—	20	—	16	—	14	—	—	—
2. Brzezin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Łowicz	36	—	16	—	16	—	20	—	12	—
4. Skierniewice	40	—	22	—	18	—	15	—	—	—
Insp: Warszawſka.										
1. Biała	34	—	22	—	18	—	16	—	24	—
2. Błonie	40	—	24	—	20	—	18	—	26	—
3. Czerſk	24	—	16	—	16	—	9	—	20	—
4. Gora	36	—	20	—	18	—	16	—	—	—
5. Goszczyn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Grodziſk	42	—	25	—	14	—	12	12	—	—
7. Groiec	44	—	22	—	16	—	13	—	24	—
8. Iłow	36	—	25	—	24	—	17	—	34	—
9. Mogielnica	40	—	24	—	16	—	14	—	—	—
10. Mszczonow	38	—	22	—	19	—	16	—	29	—
11. Nadarzyn	38	—	22	—	18	—	16	—	—	—
12. Nowemiaſto	42	—	20	—	16	—	14	—	24	—
13. Nowydwor	30	—	24	—	22	—	18	—	34	—
14. Piaseczno	48	—	22	—	20	—	14	—	40	—
15. Przybyszew	42	—	20	—	18	—	16	—	28	—
16. Sochaczew	36	—	20	—	16	—	14	—	30	—
17. Tarczyn	44	—	23	—	19	—	16	—	38	—
18. Warka	37	—	18	—	15	—	12	4	28	—
Miaſto Warſzawa z Przedmieściami, Pragą i Skaryszewem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Na mocy Rezolucyi N. Kommiſsyi Bankowey uwiadomia ſię Publiczność, iż Towary Fabryki Łysobyckiey do massy krydalney JW. Prota Potockiego należące, na jarmarku bliſko nadchodzącym w Łęcznie, przez publiczną licytacyą za gotowe pieniądze sprzedawane będą.

Durch viele Mühe ist endlich der Diebſtahl derer im Jahre 1797. dem Bevolmächtigten des Furſten Adam Czartoryſki durchlaucht Hern v. Skowrońſki entwedeten 11000. Ducaten ausgemittelt worden. Der Thäter ist der Jude welcher den Herrn Skowrońſki von Prasznic bis Karczyce gefahren und in der nacht diese That ausgeübt hat. Neber 8000. Ducaten ſind baar vorgeſinden worden, der Jude iſt nebſt den Mitschuldigen in Verhaſt und wird von der Königl: Preuſ: Gerichten die Unterſuchung nächſtens beendigt sein.

Anton Hoffmann Bevollmächtigter.

Po wielu ſtaraniach odkryto ukradzione w roku 1797. Plenipotentowi JO. Xcia Adama Czartoryſkiego JP. Skowrońſkiemu 11000. czerw: zł. Zyd ktory wiozł JP. Skowrońſkiego z Prasznicy od Karczyc ieſt złodzieiem i w nocy kradzież popełnił. Znaleziono przeszło 8000. dukatow w gotowiznie. Zyd z wspolnikami ſiedzi w areszcie, a indagacya przez ſądy Królewſko-Pruſkie wkrotce ukończona będzie.

Antoni Hoffmann Pełnomocnik.

Szkoła języka Niemieckiego. — Język Niemiecki każdemu teraz w Oyczyznie naszey ſtał ſię nader potrzebny! bądź to do konwersacyi, bądź do odprawiania rożnych interessow, będź też nareszcie do odebrania funkcyi i posunienia ſię na ſtopień godności iakieykolwiek. Miawszy więc porę przez 7. lat w tym osobliwie języku zatrudniać ſię informacyą, chcę więc Oyczyznie teraźnieyszey moiey ſiły i wiadomości moie poświęcić, a przez założenie *Szkoły Niemieckiego języka* ſtać ſię iey użytecznym. Upewniam wprzód, że młodzież mi powierzona iak nayprędsze i naypomyślnieysze w namienionym języku za bardzo mierną nadgrodą czynić będzie poſtępki. Jeſtem też gotow przyiść dla informacyi do domu gdzieby żądano. Jeżeliby kto nadto chciał informacyi w innych wiadomościach i językach, może iak naygruntownieyszą odebrać.— Początek wyżey namienionych lekcyi będzie 1. Sept: — Mieszkam na Kapitulney ulicy podle Podwala pod Nrem 539.

Jozef Seemann.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w Kamienicy JP. Eberta, pod Nrem 65. na drugim piętrze. — Exemplarz groszy 20.